

Sygn. akt III KK 97/18

POSTANOWIENIE

Dnia 10 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Rafał Malarski

SSN Zbigniew Puzkarski

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 10 kwietnia 2018 r.,

sprawy **M.L.**

skazanego z art. 178a § 1 i 4 k.k.,

z powodu kasacji wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora
Generalnego na korzyść skazanego

od postanowienia Sądu Rejonowego w I. z dnia 4 czerwca 2014 r., sygn. akt
II Ko [...] (II K [...]), w przedmiocie zarządzenia wykonania wobec skazanego
warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności,

p o s t a n o w i ł:

uchylić zaskarżone postanowienie i na podstawie

art. 15 § 1 k.k.w. umorzyć postępowania wykonawcze.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 września 2011 r., sygn. akt II K [...], Sąd Rejonowy w I. uznał M. L. za winnego popełnienia przestępstwa określonego w art. 178a § 1 i 4 k.k. polegającego na tym, że „w dniu 22 kwietnia 2011 r. na parkingu samochodowym przed sklepem I. przy ul. D. w I., będąc w stanie nietrzeźwości 0,95 i 1,00 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, kierował w ruchu lądowym samochodem osobowym m-ki N. nr rej. [...], przy czym czynu tego dopuścił się będąc wcześniej skazanym prawomocnym wyrokiem za prowadzenie pojazdów mechanicznych w stanie nietrzeźwości”, i za to wymierzył mu karę roku

pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat. Nadto, orzeczono wobec oskarżonego grzywnę w wysokości 100 stawek dziennych przy ustaleniu jednej stawki dziennej na kwotę 30 złotych oraz środek karny zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 2 lat.

Wyrok ten, nie został zaskarżony przez strony i uprawomocnił się w dniu 4 października 2011 r.

Postanowieniem z dnia 4 czerwca 2014 r., sygn. akt II Ko [...] (II K [...]), Sąd Rejonowy w I., na podstawie art. 75 § 1 k.k., zarządził wykonanie kary roku pozbawienia wolności orzeczonej wobec M. L. powołanym wyżej orzeczeniem, skracając ją o 100 dni odpowiadających liczbie uiszczonych przez niego stawek dziennych grzywny.

Postanowienie powyższe zaskarżył w całości wniesioną na korzyść skazanego kasacją Minister Sprawiedliwości-Prokurator Generalny. W kasacji zarzucił:

I. „rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisu prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 75 § 1 k.k., polegające na zarządzeniu na jego podstawie wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności w sytuacji, gdy popełnione w okresie próby przestępstwa, za które orzeczono prawomocnie karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, nie były podobnymi przestępstwami umyślnymi do przestępstwa będącego przedmiotem rozpoznania w rozumieniu art. 115 § 3 k.k., a tym samym nie było podstaw do obligatoryjnego zarządzenia kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania orzeczonej prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w I. z dnia 26 września 2011 r., sygn. akt II K [...];

II. rażące i mające wpływ na treść wyroku (tak w oryginale – uwaga SN) naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 22 § 1 k.k.w. i art. 178 § 2 k.k.w. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., polegające na niezasadnym odstąpieniu przez Sąd od zawiadomienia skazanego o terminie posiedzenia, i wydaniu na nim na podstawie art. 75 § 1 k.k., pod nieobecność skazanego, postanowienia o zarządzeniu wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności, co łącznie z jednoczesnym przesłaniem odpisu tego postanowienia na niewłaściwy adres do korespondencji i

w konsekwencji tego pobawienia skazanego możliwości zaskarżenia nieprawomocnego orzeczenia do instancji odwoławczej, doprowadziło do naruszenia jego prawa do obrony wynikającego z art. 6 k.p.k.”.

W oparciu o powyższe zarzuty wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i umorzenie postępowania wykonawczego na podstawie art. 15 § 1 k.k.w., wobec zatarcia skazania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Pomimo pewnych niedoskonałości wniesionego w niniejszej sprawie na korzyść skazanego nadzwyczajnego środka zaskarżenia (vide m.in. uwaga SN powyżej), kasacja Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna w związku z czym możliwe było jej uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Nie ulega przede wszystkim wątpliwości, że procedujący w postępowaniu wykonawczym Sąd Rejonowy w I. naruszył i to w sposób rażąco prawo materialne tj. art. 75 § 1 k.k. Przepis ten w dacie orzekania przez sąd w przedmiocie zarządzenia wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności przewidywał obligatoryjne zarządzenie wykonania takiej kary, jeżeli skazany w okresie próby popełnił podobne przestępstwo umyślne, z które orzeczono prawomocnie karę pozbawienia wolności.

Nie można odmówić racji autorowi kasacji, że w realiach niniejszej sprawy przesłanka obligatoryjnego zarządzenia wykonania kary warunkowo zawieszanej, jaką było popełnienie w okresie próby umyślnego przestępstwa podobnego, nie wystąpiła.

Wskazać w tym kontekście należy, że powodem wszczęcia procedury zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszanej było powzięcie przez sąd w postępowaniu wykonawczym informacji o skazaniu M. L. przez Sąd Rejonowy w I. wyrokiem z dnia 3 lipca 2012 r., sygn. akt II K [...]. Orzeczeniem tym wyżej wymieniony uznany został za winnego popełnienia, w warunkach ciągu przestępstw, dwóch czynów z art. 244 k.k. polegających na tym, że w dniach 21 marca i 3 kwietnia 2012 r. w I. na ulicy M. kierował samochodem osobowym marki N. o nr rej. [...], czym nie zastosował się do orzeczonego przez Sąd Rejonowy w I. wyroku sygn. akt II K [...], zakazu prowadzenia wszelkich

pojazdów mechanicznych na okres do dnia 4 października 2012 r. Za te występki sąd meriti na mocy art. 244 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 4 lat oraz grzywnę w wymiarze 80 stawek dziennych przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 30 złotych.

W świetle wskazanych wyżej ustaleń zasadnie autor kasacji wywiódł, że przypisane skazanemu wyrokiem w sprawie II K [...] Sądu Rejonowego w I. czyny zakwalifikowane z art. 244 k.k. nie są przestępstwami podobnymi co czynu z art. 178a § 4 k.k., za który – wyrokiem tegoż Sądu wydanym w sprawie II K [...] – orzeczono wobec M. L. karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Trafnie wskazuje skarżący, że art. 178a § 4 k.k. cechuje niejednorodny charakter normatywny. W przepisie tym zawarte zostały alternatywnie określone znamiona kwalifikujące czyn polegający na prowadzeniu pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości, którymi są: (1.) uprzednie prawomocne skazanie za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo za przestępstwo określone w art. 173 k.k., art. 174 k.k., art. 177 k.k. lub art. 355 § 2 k.k. popełnione w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo (2.) dopuszczenie się czynu określonego w art. 178a § 1 k.k. w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w związku ze skazaniem za przestępstwo.

O ile w tym ostatnim wypadku, tj. popełnienia czynu z art. 178a § 1 k.k. w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczonego w związku ze skazaniem możliwe jest hipotetyczne rozważanie podobieństwa przestępstwa z art. 178a § 4 k.k. do przestępstwa określonego w art. 244 k.k., a to z uwagi na pośredni przedmiot ochrony, o tyle możliwość taka nie istnieje, gdy powodem przypisania takiego występku są pozostałe znamiona kwalifikujące.

Przestępstwami podobnymi, zgodnie z dyspozycją art. 115 § 3 k.k., są między innymi przestępstwa należące do tego samego rodzaju. Tymczasem czyny z art. 178a § 4 k.k. (poza częścią in fine) oraz z art. 244 k.k. chronią różne dobra prawne. Pierwszy z nich godzi w bezpieczeństwo w ruchu, drugi skierowany jest

przeciwko wymiarowi sprawiedliwości. Jeżeli więc, oskarżonemu nie przypisano czynu polegającego na prowadzeniu pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, a wyłącznie prowadzenie w takim stanie pojazdu mechanicznego w sytuacji wcześniejszego skazania za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k., to nie może być mowy o podobieństwie tego czynu do popełnionego następnie występku niezastosowania się do zakazu prowadzenia pojazdów stypizowanego w art. 244 k.k. (zob. w tym przedmiocie wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 października 2011 r., V KK 320/11, LEX nr 1044080, oraz z dnia 12 grudnia 2012 r., II KK 300/12, LEX nr 1231513).

Oczywista w tym stanie rzeczy zasadność sformułowanego w pkt I kasacji zarzutu rażącego naruszenia prawa materialnego, które z uwagi na swoje konsekwencje – obligatoryjne zarządzenie wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności – miało bezspornie istotny wpływ na treść zaskarżonego postanowienia, jest wystarczające do wydania przez Sąd Najwyższy orzeczenia kasatoryjnego czyniąc zbędnym (art. 518 k.p.k. w zw. z art. 436 k.p.k.) rozpoznanie pozostałych uchybień, w tym kwestii ewentualnego naruszenia prawa procesowego, aczkolwiek podzielić należy w szczególności te rozważania kasatora, w których wskazuje on na konsekwencje prawnie stwierdzenia przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 17 lipca 2013 r., SK 9/10, niekonstytucyjności art. 75 § 1 k.k. w zakresie, w jakim nie przewiduje możliwości odstąpienia przez sąd od zarządzenia wykonania kary w sytuacji, gdy wobec skazanego – jak w niniejszej sprawie – ponownie orzeczono karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, jeżeli przemawiają za tym szczególne względy (OTK – A 2013, nr 6, poz. 79).

Konsekwencją uchylecia zaskarżonego kasacją orzeczenia musiało być jednocześnie wydanie orzeczenia następczego poprzez umorzenie postępowania wykonawczego (art. 15 § 1 k.k.w.). Określony w wyroku Sądu Rejonowego w I. w sprawie II K [...], okres próby upłynął w dniu 4 października 2014 r., a wobec zakończenia liczonego od tej daty biegu 6 miesięcznego terminu określonego w art. 75 § 4 k.k., zarządzenie wykonania kary chociażby na podstawie art. 75 § 2 k.k. nie jest już możliwe.

Uwzględniając całokształt przeprowadzonych wyżej rozważań Sąd Najwyższy postanowił jak na wstępie.